

1. Визначення критеріїв на рівні вміння аналізувати, контролювати і керувати виконанням музичного твору.
2. Формування виконавської інтерпретації твору.
3. Уміння оперувати професійними знаннями і практичними навиками у процесі освоєння технології виконання і відтворення художнього образу, змісту музичного твору.

Вивчення означених питань дасть змогу систематизувати методологічне підґрунтя, яке необхідне, аби упровадити комплекс заходів, реалізація яких сприяє визначенню якісно нових кваліфікаційних цілей, забезпеченню широкопрофільної підготовки студентів вищих навчальних закладів.

Список використаних джерел:

1. Димченко С. С. Диригування. Методика викладання : навч. посібник. Рівне, 1997. Ч. 1, 2. 126 с.
2. Вагнер Р. О дирижировании Москва : Музыка, 1975. 178 с.
3. Михаськова М. А. Особливості й проблеми музично-освітньої діяльності студентів музичних факультетів вищих закладів педагогічної освіти. *Проблеми педагогіки музичного мистецтва* : збірник науково-методичних статей / упор. О. Я. Ростовський. Ніжин : НДПУ, 2004. 185 с.
4. Дадашева М. Навыки и умения будущего учителя музыки общеобразовательной школы. Баку : «Ширваннешр», 2002. 107 с.
5. Канерштейн М. М. Питання диригентської майстерності. Київ, 1980. 115 с.
6. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : навч. посібник. Київ, 2002. 210 с.

УДК 378.147

ВИДИ ТА ЗМІСТ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Котова А. В., Савченко Н. М.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

У статті висвітлено основні функції завдань для самостійної роботи студентів немовних факультетів з англійської мови (навчально-пізнавальна, активізуюча, діагностична, виховна, світоглядна). Виділено основні вимоги до завдань, які пропонуються для самостійної роботи студентів (ретельний аналіз змісту завдання, поступове ускладнення завдань, відповідність реаліям життя тощо). Визначено основні види домашніх завдань з англійської мови (виконання вправ на закріплення активної граматики та лексики, підготовка усних доповідей тощо).

Ключові слова: самостійна робота, завдання, студенти.

ВИДЫ И СОДЕРЖАНИЕ ЗАДАНИЙ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ФАКУЛЬТЕТОВ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Котова А. В., Савченко Н. Н.

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

В статье представлены основные функции заданий для самостоятельной работы студентов неязыковых факультетов по английскому языку (учебно-познавательная, активизирующая, диагностическая, воспитательная, мировоззренческая). Выделены основные требования к заданиям для самостоятельной работы студентов (тщательный анализ содержания задания, постепенное усложнение заданий, соответствие повседневным реалиям и т.д.). Определены основные виды домашних заданий по английскому языку (выполнение упражнений на закрепление активной грамматики и лексики, подготовка докладов и т.д.)

Ключевые слова: самостоятельная работа, задания, студенты.

TYPES AND CONTENTS OF INDEPENDENT WORK TASKS FOR NON-LANGUAGE DEPARTMENT STUDENTS

Kotova A. V., Savchenko N. M.

Kharkiv National University named after V. N. Karazin

Key functions of tasks for non-language department students' independent work in the English language (teaching, cognitive, activating, diagnostic, educational, worldview ones) are presented in the article. It is found that the teaching function lies in the revision and deepening of learning material (grammar or lexical exercises, learning new word setc.); the cognitive function allows students to evaluate their level of knowledge, find weak and strong points, and correspondingly choose tasks for independent work. The educational function lies in the formation of such qualities as independence and answerableness, which are linked to creative tasks organized in pairs of students or small groups. The basic requirements for students' independent work evaluation are identified (careful analysis of the content of the assignment, gradual complication of tasks, correspondence to everyday realities, etc.). For example, during the first term tasks for students' independent work are only to do grammar and lexical exercises, learn words in the specialty. It is the first stage of students' independent work. The following stage of their independent work is to be ready with their individual reading, prepare reports, write scientific articles etc. To perform these tasks a student has to examine scientific literature and find a way to solve this problem. This activity allows students to get acquainted with the methods of scientific and creative search, which can help in their future profession. Creative tasks allow not only understanding students' level of knowledge, but also evaluating their skills to apply their knowledge in practice. Also the main types of homework tasks in the English language (performing exercises for fixing active grammar and vocabulary, preparing reports, etc.) are given in this article.

Keywords: independent work, tasks, students.

Постановка проблеми у загальному виді. Відомо, що ефективна організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів освіти є ключовим моментом підготовки майбутніх спеціалістів, адже саме цей вид роботи дозволяє краще оволодіти навчальним матеріалом, закріпити отримані знання на практиці та навчитися застосовувати їх відповідно до ситуації.

Враховуючи дуже малу кількість аудиторних занять, що відводиться зараз на вивчення іноземної мови на немовних факультетах та досить високі вимоги до рівня володіння мовою студентами, самостійна робота є чи не єдиним засобом вирішення цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зазначимо, що питання ефективної організації самостійної роботи студентів та учнів середньої школи давно привертає увагу науковців. Зокрема, у педагогічній літературі ведуться дебати щодо визначення сутності цього дидактичного явища (Н. Шишкіна, Л. Журавська, В. Буряк, Б. Єсіпов та інші), висвітлюються особливості організації самостійної роботи студентів з різних навчальних дисциплін (Г. Кушнір, Н. Шишкіна, О. Кохан, Н. Михайлова та інші) та умови її ефективного планування (Н. Калашник, В. Гура, В. Горбунов тощо). Разом із тим, на наш погляд, види та зміст завдань для самостійної роботи з іноземної мови для студентів немовних факультетів недостатньо представлено у науковій літературі.

Формулювання цілей статті. Отже, метою даної публікації є аналіз видів та змісту завдань з самостійної роботи для студентів немовних факультетів.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що зміст самостійної роботи зазвичай реалізується через виконання відповідних завдань. На відміну від простих запитань, навчальні завдання вимагають від студентів певного рівня самостійності при їх розв'язанні та вміщують у себе відповідні функції, а саме:

- навчально-пізнавальну;
- активізуючу;
- діагностичну,
- виховну;
- світоглядну [2, с. 11].

Так, навчально-пізнавальна функція полягає у закріпленні та поглибленні знань та умінь, які студенти отримали на аудиторному занятті (повторення граматичного матеріалу або лексичних одиниць, виконання граматичних письмових вправ або вивчення нової лексики, тощо). Діагностична функція дозволяє як студенту, так і викладачу оцінити рівень володіння навчальним матеріалом, виявити сильні та слабкі місця студента та відповідно

скорегувати завдання для самостійної роботи студентів. Виховна функція завдань проявляється у формуванні у студентів таких рис характеру як самостійність та відповідальність, що пов'язано з виконанням творчих завдань, які часто організуються у парах або творчих групах.

Ми повністю погоджуємося з науковцями, які зазначають, що під час відбору змісту завдань для самостійної роботи викладачеві важливо забезпечити його дидактичну посильність, що передбачає оптимальний рівень напруженості для його виконання. Зокрема, виділено такі вимоги до завдань, які пропонуються для самостійної роботи студентів:

- зміст завдання має бути ретельно проаналізованим та спланованим упродовж терміну навчання студентів;
- завдання мають ускладнюватися поступово;
- вони не бути абсолютно новими для студентів;
- завдання мають бути максимально пов'язаним із використанням мови на практиці;
- завдання мають відповідати робочому плану;
- відповідати професійній спеціалізації майбутніх фахівців; передбачати встановлення міждисциплінарних зв'язків з іншими дисциплінами;
- розвивати логічне мислення у студентів.

До того ж, завдання мають бути диференційованими та поліваріативними, враховувати бюджет часу студентів, надавати можливість для самоконтролю [1; 2; 4].

Наприклад, у першому семестрі на завдання для самостійної роботи студентів виносяться тільки граматичні вправи та вивчення лексичних одиниць, підготовка до аналізу та переказів текстів за фахом, тоді як основна робота з текстами по спеціальності відбувається протягом аудиторних занять. Таким чином, викладач готує студентів до наступного рівня завдань з самостійної роботи студентів: підготовки індивідуального читання з майбутнього фаху, написання статей, підготовки доповідей, які студенти вже самостійно виконують у наступних семестрах.

Процес розв'язання навчального завдання умовно можна поділити на такі етапи, як:

- осмислення завдання;
- знаходження алгоритму дії;
- визначення засобу вирішення;
- безпосереднє виконання завдання;
- аналіз результатів своєї діяльності;
- перевірка отриманих результатів [4, с. 102].

З досвіду роботи зазначимо, що завдання для самостійної роботи студентів умовно можна розділити на поточні (спрямовані на закріплення отриманих знань); завдання для підготовки для різноманітних видів контролю; завдання для набуття практичних навичок та теоретичних знань. Залежно від мети навчання, завдання могли бути писемними або усними [2, с. 11].

Разом з тим зазначимо, що особливої уваги заслуговують саме проблемні завдання для самостійної роботи студентів до яких можна віднести написання наукових робіт, підготовку презентацій на відповідну тематику, роботу з аудіо- та відео матеріалами тощо.

Для виконання цих завдань студент має самостійно опрацювати різноманітні джерела інформації з даної теми, знайти шляхи розв'язання навчальних завдань. Вирішуючи їх, майбутні фахівці одночасно навчаються методам наукового і творчого пошуку та оволодівають професійними навичками. Творчі завдання дозволяють не тільки виявити рівень володіння студентами навчальним матеріалом, але й об'єктивно оцінити їх здатність практично застосовувати одержані теоретичні знання [3, с. 61].

В організації самостійної роботи студентів важливу роль відіграють домашні завдання, які виконують двоєдину дидактичну задачу, що виявляється в контролі засвоєння студентами знань та полягає в оволодінні ними методикою організації самостійної роботи.

Умовно домашні завдання для самостійної роботи можна поділити на такі групи:

- завдання, метою яких є вивчення обов'язкового матеріалу. Такі завдання включають у себе основні питання з теми, що вивчається, невелику кількість вправ для закріплення лексичного та (або) граматичного матеріалу;
- підготовка усних доповідей, які пов'язані з майбутнім фахом;
- підготовка індивідуального читання зі спеціальності.

Зазначимо, що успіх виконання домашньої роботи значною мірою залежить від ефективності роботи в аудиторії. Якщо навчальний матеріал було добре засвоєно майбутніми фахівцями на практичному занятті, то і домашнє завдання вони виконували більш охоче й успішно.

Ще однією з головних вимог до домашніх завдань є їх різноманітність за формою та посильність виконання. Причому, за рекомендаціями науковців, в домашній роботі не треба використовувати прості тести, наприклад, тести розпізнавання або розривнення. Більш доцільно використовувати тести-завдання, вправи з вибірконими відповідями. Дуже важливо, щоб завдання для самостійного виконання вимагали також від студентів роботи з джерелами інформації, їхнього аналізу. Під час складання завдань для самостійної роботи

слід також враховувати можливість студентів самостійно визначати послідовність, темп і час виконання завдання.

Значної уваги з боку викладачів вимагає формування у студентів умінь знаходити найбільш раціональні способи вирішення завдання, навичок чітко визначати мету кожного завдання, правильно обирати навчальні дії у визначеній послідовності, здійснювати самоконтроль та оптимально використовувати свій час. Для формування у студентів навичок визначати мету кожного завдання доцільно в самому завданні вказувати цю мету. Наприклад: «виконати навчальні дії з метою засвоєння визначеного навчального матеріалу», «відповісти на запитання з метою перевірки розуміння запропонованого тексту» тощо.

Для оволодіння навичками раціонального використання свого часу під час виконання завдання слід вказувати приблизний час, необхідний для виконання того чи іншого завдання. Для формування у студентів навичок відбору навчальних дій та їхньої послідовності в завданні необхідно вказувати, які саме дії та в якій послідовності вони мають виконувати вдома. Корисно також запропонувати питання для самоконтролю та ключі до завдань, які формують навички самоконтролю [5, с. 58].

Про те, що всі справи та завдання мають супроводжуватися ключами з правильними відповідями, висловлювалися й інші автори. Вони підкреслюють, що ключі до завдань сприяють формуванню у молодих людей навичок до самоконтролю. Студентам із високим рівнем знань для контролю можна запропонувати виправити навмисні помилки в тестах або перевірити роботи студентів із нижчим рівнем знань. Завдання, які виконуються в позааудиторний час, повинні систематизуватися та доводитися до студентів у вигляді структурно-логічної моделі та плану-графіка самостійної роботи [1; 5].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, можна зробити висновок, для ефективної організації самостійної роботи з англійської мови у студентів немовних факультетів завдання мають бути посильними, ретельно спланованими, ускладнюватися поступово та відповідати вимогам сучасності. Це дозволить студентам краще оволодіти іноземною мовою та використовувати отримані знання на практиці.

У подальшому планується проаналізувати форми організації самостійної роботи студентів під час аудиторних занять.

Список використаних джерел:

1. Євдокімов О. В. Ефективність нових технологій організації навчання студентів. *Педагогіка і психологія*. 1997. № 2. С. 161–170.

2. Журавська Л. М. Педагогічні умови управління самостійною роботою студентів вищих закладів освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 Теорія і методика професійної освіти. К., 1999. 21 с.

3. Калашник Н. Г. Самостійна робота – потужний засіб сучасної освіти і виховання: навч.-метод. посібник з питань формування естетичних смаків студентської молоді в навчально-виховному процесі. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2005. 326 с.

4. Кобышева А. В. Организация самостоятельной работы учащихся по иностранному языку. Санкт-Петербург. : КАРО, МН.»Четыре четверти», 2005. 208 с.

5. Ужик В. А. Педагогические основы организации самостоятельной работы студентов (на материале изучения иностранных языков студентами первых курсов неязыковых вузов) : дис. ... канд. пед. наук 13.00.01. Харьков, 1980. 192 с.

УДК 811.111:378.147.091.33

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Лешньова Н. О., Павлова Л. В.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Стаття присвячена аналізу процесу підготовки студента до виступу з науковою презентацією іноземною мовою і ролі викладача у цьому процесі. В статті подаються критерії оцінки якісної презентації. Особлива увага приділяється найбільш оптимальним видам діяльності, які позитивно впливають на формування мовленнєвих компетенцій студента.

Ключові слова: наукова презентація, страх сцени, навички публічних виступів, рольова гра, учбовий текст, тезаурус студента.

РОЛЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ В ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНЧЕСКОЙ НАУЧНОЙ ПРЕЗЕНТАЦИИ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Лешнева Н.О., Павлова Л. В.

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

Статья посвящена анализу процесса подготовки студента к выступлению с научной презентацией на иностранном языке и роли преподавателя в этом процессе. В статье представлены критерии оценки качественной презентации. Особое внимание уделяется наиболее оптимальным видам деятельности, которые положительно влияют на формирование речевых компетенций студента.

Ключевые слова: научная презентация, страх сцены, навыки публичных выступлений, ролевая игра, учебный текст, тезаурус студента